

אחר הצעה זאת היה דעתי נוטה לכאורה להקל בדבר ושיתחייב בן ראובן הג"ל מפאת היות אביו בסכנה עמומה לקיים לווי ומאמרו ושישתדל בכל עזו ותעזומות להציל את אביו ממות נפשו יהיה צדקן שיהיה ואף אם שתייתו זאת מקודם האיסור היא בעצם נגד מה שהאבירנו תורתנו הקדושה כיון שהוא לחכמית הסוב ולתועלת הגמור שישגהו לאביו תרופה למכתו מסתברא לן דאין לאסור בדבר משיס דק"ל אין לך דבר שעינוך בפני פיקוח נפש ומשיס שמדמין מלתא למלתא היבא דלא בריר לן כמושכב זכרנו אומר משם הרא"ש אמרינן דההיא דשבת משנינן בגין חב להאי גדון ומה מצינו התם לגבי חולה שיש בו סכנה דמוחל לצדיק להכין לו צרכיו בשבת כאשר נרד לנו ה"ה בנופת שכלו הוצ' והבהיר בצד הראשון של השאלה ה"ה והוא הטעם עצמו בהאי חולה שאנו דנין עליו דאין לך פיקוח נפש גדול מזה ולפי זה אין להתעצל ולהתעכב הרבה מחמת שהרופאם כבר האריכו למעניות בסביבת הדבר והכלל העולה בטעמיהם שדמו בראשו אם לא ישתה חלב אתון פגמים בכל יום הילכך כל שיש לחוש שעל ידי מציעת החולה זאת התרופה יסתכן ואולי תחלשנה כחותיו כל כך אולי שחרש ונותחוק סיבת החלי עד שכשנרצה לרפאותו להצילו מרעתו תהיה הרפואה לא לעזר ולא להועיל אם כן אין לאחר בדבר בדרך שאין מאחרין לענין חולה שיש בו סכנה בחילול שבת :

ולרווחה דמלתא יש להוכיח דהאי גדון אחיא במב"ש מההיא דהתם שהרי חייב אדם להיות זהיר שלא לחלל את השבת שעונשו גדול מאוד ואף ע"פ כן מפאת היות משפטי התורה חסד ורחמים ודרכיה דרכי נועם הותר לנו לעשות מלאכה גמורה להציל את החולה ממכת מות וכדי שלא יכביד עליו החולי אסור לאחר כמו שפסק הרמב"ם בהלכות שבת פ"ב שכתב ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה מכ' אשר יעשה אוחס האדם וחי בהם ולא שימות בהם הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלוס בעולם וכו' וגם הטור כתב בשם הירושלמי הגשאל הרי הוא מגונה והשואל הרי הוא שופך דמים ע"כ נמצא כפי זה ק"ו וכן בנו של ק"ו צנ"ד דהוי איסור קל דשתיית חלב טמא לגבי איסור שבת קל הוא דהא התם איסור סקילה והבא אף שהוא איסור תורה אין לוקין עליו כמו שבהדיא פסק הרמב"ם בפ"ג מהלכות מ"א שחלב בהמה טמאה האוכל אוחו כאוכל חגי שיעור שהוא אסור מן החורה ואינו לוקה אבל מכין אותו מכת מרדות ע"כ :

בז א 16 וכפי

שאלה ראובן חלה וכראות הרופאים כי חליו תזק מאוד חששו שמה יבוא לידי סכנה וכו' שישתה חלב אתון פעמים בכל יום וראובן לא רצה לשמוע לדבריהם באמרו שדבר אסור לא יבוא אל פיו והפצירו בו הרופאים והגידו לו שהוא בסכנה עמומה ושמותר להתרפאות באיסור תורה במקום סכנה והתירו בו שדמו בראשו ושהוא מוכר עצמו לדעת אם לא יקח הרפואה הזאת והוא לא חשש להם כלל וכראות הרופאים קשת ערפו אמרו לו שיקח חלב עז ומותר חלב אתון וכו' לבני ביתו לרמותו וליתן לו חלב אתון ויהי כאשר הקריבו לפניו חשש שמה מרימה יס בדבר ולא רצה לשותת וקרא לבנו הגדול ואמר לו דע בני באמת שלא חכמתי דבר אסור מגעוריו עד עתה ולא אטמא את נפשי בסוף ימי ולכן אם אין תחבולה בדבר רצוני הוא ששתה הנה מקודם ואמר כך אשתה אני הנשאר וכן תנ זה פעמים בכל יום ובזולת זה לא אשתה בשום פנים והשיב לו בנו שכן יעשה אמנם היום אין ביכלתו לעשות רצונו מפני שהוא מתענה ותכף ומיד הלך לבית לימודו לעיין בדברי הפוסקים לדעת איך יעשה וגם חשק בדבר מפני שמנא שהבריא מותר לו לחלל את השבת על חולה שיש בו סכנה כיון שאי אפשר להכין לו צרכיו כלתי חילולו ה"ה בנדון זה נראה לו שמותר לו לשותת חלב טמא כיון שא"ל זולת זה שיתרפא אביו או אפשר דשאני החס שאין שם המלאכה אחרת אלא שיחללו עליו את השבת כיון שהוא נכרך לאותו דבר אבל בנדון שלפנינו ישמע לדברי החכמים האומרים לו שמותר להתרפאות באיסורי תורה במקום סכנה וישתה הוא דלגבי ידיה היתר גמור הוא ולא ישתה אדם בריא איסור תורה ולא רצה לפסוק הדין בעצמו מפני שלא רצה לסמוך על דעתו הקלושה ועוד כי הוא נוגע בדבר ובקש לו איש כלבבו איש נכון וחכם איש אשר רוח בו כדת מה לעשות ומהתמ"ש :

תשובה קודם שנגד לעומקא דהאי דינא צריך לשוטט במחילת המחשב' לדעת ולהודיע כל חלוקי האפשר בכור הבחינה אם יש שום דנין בתלמוד ובפוסקים בנדון כי האיו ואף כי לפי קוצר בקיאותי וידיעתי הקלושה דברים כאלו תלויים על בלי מה מ"מ היבא דלא בריר לן מילתא כדי להוציא לאור הדין לאמיתו מסרו לנו הכלל ללמוד דבר מדבר וכמו שכתב הרא"ש כלל ע"ח ס"ס ו' וז"ל ואנו גדון דבר מדבר ובלמוד דבר מדבר כי חכמי התלמוד לא הספיקו לכתוב כל העתידות הגולדות המחדשות לבא בכל יום אלא שהבאים אחריהם יגאליס בעקבותיהם ומדמין מלתא למלתא ע"כ :

האפשר להמציא תרופה וההצלה לאביו הילכך כיון שנתאמת לגוי שית"ש דעת החולה בהשקאת בנו תחילה חף שיסתה דבר איסור לא אריא כיון שימשך מזאת השתיה ישוב דעת לחולה ולדעתי ה"ה בכוונה מכוונת ספק נרכנו במד"ב בשאלה שקרא לבנו הגדול ביחוד ואמר לו דע בני באמת שלא אכלתי דבר אסור מעטורי ועד עתה וכו' והיינו מה שכבר אמרנו שאלו ההתייחסות והקשר שיש בינולאביו הוא חייב ביותר שאת להציל את אביו ממות ואף שיהיה על ידי איסור ודרך תחבולה מה בכך וכי יניחנו שימות הלא כמו נר נחשב אם יתעכב בדבר :

כל זה שכתבתי עד הגה עלתה בדעתי לכאורה אמנם אני בתומי ימים רבי'ע מדתי מרעיד

מסתאה מחרש לדעת מפי סופרים או מפי ספרים כדי לעמוד על מקור דין זה כי הוקשה בעיני להקל באיסורא דאורייתא משום דאין לנו לבדות חילוקי דינים מסברתנו אשר לא שערס קדמונינו דהיבא דאחמר אתמר והבן' דלא לוסיק עליה וכל אלו הראיות שכבר זכרנו אומר יראה המשביל בעיון קל שהם מלושות ואין לסמוך עליהם משום דתברא בגדס אשר מתוך כך נראה לפוס קושטא דמלתא שהגד השני שהובא בשאלה היא הדעת הנכונה ויותר מכרעת וזה מכמה טעמי מלא דלאו כל כמיניה דראובן הג' לדחות בשתי ידי' האיסור שהתיר לו תורתנו הקדושה משום פיקוח נפש ומכמינו הקדושים והאמונים עלי' תול"ע כבר השרישנו שיותר להתרפאות באיסורי תורה ואם לחשך אדם לומר אפשר שיקן החולה בחלב האתון ועל כל פנים יבא להסתכן לאו מלתא היא ומבוארת הביטול דבשלמא הכס דאיכא תקנה אחרת והיינו שחיסת הכשרה איכא למיחש שמא יקון בגבלה אמנם בכ"ד אין לומר שיהנו לחולה תרופה אחרת בהיתר דהא כבר החליטו והסכימו הרופאים המובהקים כולם פה אחד ענו ואמרו שרפואתו תליה בהשקאת חלב האתון והואיל ועיינו הרוא' שרפואה זו היא ידועה ומפורשמת כאשר הוכיח הגמסין ור"ל : ורובו שבכל איסורין שבתורה מתרפאין בחולי שיש בו סכנה משום הכי אין לו לחולה להתאחר יותר מדאי דילמא בין כך ובין כך המות יפריד וכי תימא דעל כל פנים מירי חששא לא יאלנו ומוסב שיסתה הבן מקודם כדי שלא יקון ויסתכן אביו הא נמי ליתא ומבוארת הביטול חדע דגם לגבי שבת אם היה החולה צריך לאכילה לאלתר והגבלה מוכנת מיד והשחוטת מתאחרת מאכילין אותו הגבלה ולא חיישינן לשמא יקון כאשר פסק הרב ב"י בשולחנו הסהור ט"ס נחלא דאין לחוש לשמא יקון באיסור כל זמן שאינו יכול להתין החול' מפאת החולי שמכביד עליו ואף שיהיה

נזוח

ובפי זה לפוס ריהטא הוה סליק אדעתין דאין סברא לחלק בין חולה שיש בו סכנה לענין שבת לזה החולה שאנו דנין עליו דתרווייהו כי הדדי כינוה לענין פיקוח נפש וכיון שכן מוטל על הבן כבן יבבד אב לעשות השתדלות נמרץ לקיים מאמר אביו ושיסתה הוא מקודם כדי שימשך מזאת השתיה רפואה לאביו חולת זה יצדק נמי להכריע לגד היתר מכא חששא אחרת והוא דאיכא למיחש הואיל וזה החולה עודנו מחויק בתומתו ואינו רוצה לשמוע כלל ועיקר לעצת הרופאים חיישינן שמא יקין בזאת השתיה ויבא להסתכן ודכוותה כתב הגמ' לגבי שבת וז"ל היה החולה צריך לבשר שומטין לו ולא יחזנו לו בשר נבלה כדי שלא ינטרכו לחלל שבת בשקטת ע"כ : **והנה** דין זה הוא קשה ההבנה והלא הגבלה אין בו אלא איסור לאו והשחיסה איסור סקילה

ומוסב שיעבור הוא על לאו דגבלה משיעברו אחרים על איסור סקילה ויתורץ זה דהה"ל לסברת האוסרים דהכי הוא וכמו שהשמיענו הרא"ש משם הראב"ד בפרק בתרא דיתא והביאו הרב ב"י בסיומן שב"ח ע"ש ובתב הוא ז"ל שדבריו מכווני' הם ואחר שהאריך בראיות נכונות בביטול זה הדעת כתב בסיום דבריו ואני שמעתי משום דחיישינן שמא יהא החולה קן באכילת איסור ויפרוש ויסתכן עכ"ל הרי שהורה לנו דמשום דילמא יקון החולה בגבלה דהיינו איסור קל התירו לו לבדא לעשות מלאכה גמורה דהיינו שחיטה והנה ה"א חששא שייך נמי בענין שלפנינו וקרוב לודאי ש"סתכן החולה הואיל והוא משרב מחמת האיסור דרביע עליה וכיון דחיישינן שמא יקון יש לנו הוכחה ללמוד דבר מדבר מסכים מכל גל להקל בזאת השתיה ואגב ארמין אמרין שאף שיחוייב זה הבן כדי להשקיט דעת אביו שזינא שקר מפיו ויכוב בדבר באמרו שמה שסתה הוא חלב עז אין בכך כלום שאותו דבור עס שהוא כוזב יאמר שהוא טהור וגקי וכל סוג להיותו שלם כפי הזמן והבושא כי לפעמים יצטרך להעלים האמת כמו שאמרו חז"ל מותר לשנות מפני השלום :

ואפשר להתיר השתיה הזאת מסיבה אחרת והוא הנכון אללי יותר מסכים למה שאמרתי לעיל שלהיות שהחולה הג'ל אין דעתו מיושבת עליו אין להצטרך הרבה ולהתחכם יותר למה ישומם החולה ויטרף דעתו וימות בלא עתו חדע שהתירו להדליק את הנר ליולדת סומא ליחובי דעתא וכמו שהוא פשוט בתלמוד ובספרי הפוסק'ס וא"כ למה יגרע גדון שלפנינו אחר שזה הבן אשר מלד היחס והקורבה שיש לו עס אביו נוסף עליו החיוב לעשות נחת רוח לאביו שיחוייב להשתדל כל

דזה החיוב מוטל על החולה נמצו ואם הוא רוצה לאבד עצמו שלא לדעת מה יכול הבן לעשות ישמע לחכם ויוסיף ליקח התרופה קודם שיתחזק החולי ולא יוכל אחר כך להתרפאות אשר על כן בלי ספק הוא מתחייב בנפשו ודמיו לאהיה דקי"ל כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו ואין להרחיב הדיבור במה שהוא פשוט בכל ספרי הפוסקים אלא שעדין לבינוקפי משום שיש לבעל דין לחלוק ולהשוות האזי נדון להביא דיולדת סומא שהתירו להדליק את הגר ליתובי דעתא האנמי לאו מלתא היא דאיכא למימר דהחם שאני כדקתני טעמא בגמרא בשבת (ד' קכ"ח) וז"ל מדלקת לה את הגר פשיטא לא גריבא בסוגיא מ"ד כיון דלא חויא אסור קמ"ל איתובי מיתבא דעתא סבר' אי איכא מירי חזיא חבירתא ועבדה לי ע"כ ואחר שכבר הוכחנו שאין דיחוי שבת מוטל על החולה אלא על כל ישראל העומדים עליו חבירתא נמי העומדה שם מדלקת את הגר משום דחיישינן שיכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שתתפחד שמא אין עושה יפה מה שהיא גריבא וכמו שבהדיא כתבו רבותינו בעלי התוספות שם לחלק בין ההיא דיולדת סומא לההיא דפר' בתרא דיומא דקאמר חולה אין מאכילין אותו אלא על פי מומחה ע"ש:

בללא דולתא אמינא שאין צריך לומר שהטענות אשר חשבנו לראיה בצד הראשון של השאלה שהם בטלות מעצמן בנקל אלא שהן עצמן יחזיקו במעוז הסברא האמיתית שלחולה דוקא הותר האיסור ולא לבריא ואם החולה שיש בו סכנה יסרב ולא ירצה לשמוע לעצת הרופאים הבקאים מפאת החסידות באמרו שדבר איסור לא יבא אל פיו אמרינן דחונבא הוא דנקטיה כי היכי דקי"ל בפרק ב' דיומא לגבי חולה ב"ה דאם רופא אומר צריך לאכול וחולה אומר אינו צריך מאכילין אותו והיינו בעל כורחומא טעמא חונבא הוא דנקטיה ופרש"י חונבא שטות ע"כ ובג"ד נמי שראובן הג"ל אינו רוצה להקשיב למאמר הרופא חסיד שומה קרינן ליה ואף שמהות החסיד היא הפועל ועושה לפנים משורת הדין וקו היושר לא ילדק זאת ההנחה בחולה שיש בו סכנה כלל ועיקר אדרבה סכלות הוא כשירצה לפעול פעולות החסידו בעת שצריך לבקש תרופה למכתו הילכך לדעתי החלושה אין לנו תקנה אחרת ואופן יותר נאות מסכים אל האמת כפי הדעת הנכונה אלא שישתדלו בניו ואנשי ביתו לפייסו בדברים עד שיסכים לדבריהם ויקח התרופה בעצמו להנחתו ולפועלו ואם לא יעיל בהיותו עדין מחמיר בדמיונו הכוזבת והגפסד יכרימוהו לקבל התרופה:

דע כי

צווח ככרוכיא שלא ישתה בש"ס פנים דבר איסור אין משנימין על זה כדי שנאמר שיחייב בנו מחמת היות אביו בסכנה עמומה שיתירו לו איסור תורה והטעם מבואר בעצמו דאם הוא על עצמו לא חשמה יש לנו לעשות ומכל שכן אם כבר הגיע החולי למדרגה שמתחזק בגוף החולה עד שכל ליחותיו כמוקד יחירו ולא נשארו בלתי העצמות היבשות חייב החולה בעצמו למתור ולהשתדל ברפואתו ואף שיהיה על ידי איסורי תורה מה בכך דומי בהם אמר רחמנא ולא שימות בהם:

והנה על כן אמרתי וגמרתני בלבי שאין להקיש מההיא דפקוח נפש לענין שבת להאי נדון דההפך מובן בעצמו יעוד דחפשי בחיפוש גר האבוקה לדיוק בים התלמוד ולא משתמיט שום חנא או אמורא או שום פוסק שימיענו מדרש גדול כזה אדרבה גזרו אומר וכי אומרים לאדם חטא כדי שיוכה חצירך וקוטב יסוד זה סובב לההיא דהדבין פת בתנור דסקיל וטרי שם בשבת דף ד' דמנעיא להו אם התירו לו לרדות קודם שיבא לידי חיוב חטאת ובעי שם למאן התירו וכו' אמר רב שילא לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחרים מתקיף ליה רב ששת וכי אומרים לאדם חטא כדי שיוכה חצירך ותירץ שם הגמרא בהולדת הקושיא דאין הכי נמי דאין אומרי' לאדם חטא וכו' והבא במאי עסיקין דהדבין פת בתנור במזיד והתירו לו לרדותה קודם שיבא לידי איסור סקילה:

ומתוך הנחה זאת השוברת וסותרת כל מאי דהוה סליק אדעתין מעיקר' נראה לדעתי להוכיח ולהכריח בביאור דאין להתיר בשום צד לבן החולה שישתה חלב סמא פעמים בכל יום עד אשר יעתיק החולי מגוף החולה ורפא ירפא דהא איסורי תורה לא הותרו לבריא אלא לחולה דוקא כאשר כבר השמיענו אבי התעודה הרמב"ם בפ' ה' מהלכות יסודי התורה ע"ש ועל פי מה שקדם יש לנו טעם לשבח לחלק בין לההיא דשומטין לחול' ואין נותנים לו נבלה בזולת מה שכבר גזרנו אומר בשם הרא"ש ז"ל דמקום הניחו לנו רבותינו הקדושים והיינו דטעמו של דבר הוא כי אין יחוי שבת מופל' על החולה אלא על כל ישראל העומדים עליו וכיון שכן ההיא דנבלה אינם ראויים להאכילו בידים דבר איסור כדי להקל חילול שבת ויעליהם והיינו מזה זאת ההנחה דאין להתיר שום איסור אף שיהיה איסור קל כדי למנוע התקלה שיוכל להזדמן לאחרים וכי תימא דבג"ד שאני משום דהוי דבר זר מאוד וינגדו השכל דאיך יזוייר מפאת ההתיחסות והקשר שיש לבן עם אביו איך יתכן שיוכל לראות אביו בסכנה עמומה ויניחו שימות הא לא מלתא היא משום

שאלות

טעימה בלבד דשמא כולי האי לא חיישינן והיינו פטעטוס
בנותחילה מוזאת ההשקאה שיעור מעט ואם אינו בולע
אותו אלא רוקק מיד היה נראה בתחילת המחשבה דאין
להקפיד בזה אמנם אחר העיון וההשקפה איכא למשדי
ביה נרגא ואיסור גמור הוא דהכי משמע פרק היה קורא
(דף י"ד) דמסיק התם השריו בתענית טעם ואין בכך
כלום משום דאכילה קביל עליה טעימה לא קביל עליה
וכו' משמע דוקא בתענית שרי טעימה משום דבקבלתו
חליא מלתא ואכילה קביל עליה טעימה לא קביל עליה
דלא מחית גפסיה למיסר כולי האי אבל איסורי אכילה
דלח חליא בקבלתו אפילו טעימה אסורה והובא בש"ע
מטור יורה דעה ס' ק"ח משם הריב"ש :

כלל

אדרבה תרוויהו כי הד"י ניהו לאיסור וכבר ביארנו
שאינו מוטל על הבן להשתדל על ידי עבירה בשום פנים
אף שמהיה העבירה קלה ולתכלית התרופה שישגהו
לחביועם כל זה אין לנו כח להתיר האיסור לאדם בריא
לעולם דדוקא לחולה שיש בו סכנה רמיא עליה להקל
בשתיית האיסור מן הטעם דמי בהם אמר רחמנא ולא
שימות בהם ואם יסרב בדבר מפאת האיסור דרביע
עליה פשיטא לן דתונבא הוא ונקטיה ואם נוכל לפייסו
עד שיסכים לעצת הרופאים מוטב אמנם אם עודנו
מחויק בתומתו ולא ירצה לשמוע לדבריהם כופין אותו
במדובר ואף גם זאת אין להתיר שתיית האיסור לבריא
מחמת הכלל המסור בידיו והוא הדרכן של הפוסקים
הוא לפרש ולא לסתום דדוקא לענין שבת אחר וכו' ד לא
במדינא מינה באמור באופן שישאמת יורה דדכו דכן המולה
שנסתפק בדבר ולא רצה לסמוך על דעתו מפני שנוגע
בדבר דמשמע שכוונתו היה נוטה להקל ולהכריע לצד
ההיתר לדעתי לחיפה כיון ולא הוה ליה לפקפק דזיל קרי
בירב הוא דחייב אדם להיות זהיר הרבה מאוד באיסורי
חורה ולאסור איסור על נפשו בדפידישית לעיל בכל הגי
ראיות דכל חדודח באנפי נפשא סגי וכל שכן בהצטרפות
כולם יחד הגלע"ד בחבתיוה' יעילני משגיאות :

בשגת ובסדר ונפשו קיטור בנפשו לפי:

נאום הצעיר שבצעירים יצחק סרוק יצוא:

דע כי כבר הורה וקן הרב הגדול בעל מ'אבן צמח
שכ"ח שכתב וז"ל רופא א' אומר צריך אם
לא רצה החולה לקבל התרופה כופין אותו ע"כ הרי שאין
להשגיח בדברי החולה כשאנו רוצה לקבל התרופה וכי
היכי להתם כופין אותו ה"ה בג"ד דמאי שנא ובמפשי
באמתחות שיחות סמרי הפוסקים מלאתי ראייתי בתשובות
הרד"ב כו"ס ס"ו סער לדברי וז"ל שאלת ממני אודיעך במי
שאמרוהו שצריך לחלל עליו את השב' והו' אינו רוצ' שיתחלל
שבת בשבילו מפני חסידות היש בזה חסידות ושומעין לו
או אין שומעין לו תשובה הרי זה חסיד שוטה והאלקים את
דמו מידויבקה התור' אמר ומי בהם ולא שימות בהם ולא
מבעיא לדעת הרמ"בם ז"ל שכתב בפ"ה מהלכות יסודי
התורה כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר
הרי זה מתחייב בנפשו אלא אפילו לדעת האומרים שמי
שהיה דינו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי הוא
במחיצת הנדריקים ומדת חסידות הוא ולזה דעתי נוסה
אפי' הכי בג"ד כולי עלמא מודו שמתחייב בנפשו דבשלמא
התם איכא קידוש השם וגדולה בדת הקדושה שמסר
נפשו עליה כאשר מפורסם במעשה דדניאל שמסר נפשו
על התפלה וחנניה מישאל ועזריה וכמה חסידים שמסרו
נפשם ונתקדש השם עלידם ואפילו בנינו יע' קדוש השם
שהוא פרהסיא אלל נכרים אלל בג"ד אין כאן קדוש השם
כלל כי מי יודע מה עושה בחוך ביתו וכו' ועוד האריך
הרב הג"ל להוכיח בראיות חזקות ונכוחות שזה החולה
מתחייב בנפשו שהרי בסיום דבריו כתב כללל דמלתא
איני רואה במעשה הזה שים חסידות אלא איבוד נשמה
הילכך מלעיטין אותו בעל כרחו או כופין אותו לעשות מה
שאמרוהו והשאל הרי זה שופך דמים ופשיט הוא וגם
הכריח הרב הג"ל מדברי הר"ן שכתב ביומא וכי חולה שיש
בו סכנה ואמרו בקיאיין לחלל את השבת מדת חסידות
הוא לו שימנע עצמו אינו חלל שופך דמים הור"ז הרי זה
משובח והנשאל מגונה והשאל שופך דמים וכל שכן המונע
עצמו שמתחייב בנפשו ע"כ ועם כי דברי הרב הג"ל אינם
צריכים חיזוק מ"מ אבוא בעקבותיו להשחשט צמילי
דאורייתא ומייתינא לה נמי בג"ד דשון הס בתכלית
השו"י לענין דכופין ^{אחר התפלה} לחלל לעשות מה שאמרוהו
הרופאים דלגבי ידיה התר גמור הוא זאת ההשקאה ולא
לגבי בנו כל זה נראה לע"ד פשוט :

אלא שעדין נרביקן אהו למודעי חס יוכל הבן לבא לחכמית המבוקש על ידי